

WATERSCHAPSPEIL 2012

Trends en ontwikkelingen in het regionale waterbeheer

WATERSCHAPSPEIL 2012

Trends en ontwikkelingen in het regionale waterbeheer

VOORWOORD

In *Waterschapspeil 2012* leggen de waterschappen zichzelf langs de lat en meten zij het peil op eigen grond. Hoe gaat het met de zorg voor droge voeten, schoon en voldoende water in Nederland? Waterschappen zijn de enige overheid in Nederland die hun prestaties in een sectorbrede rapportage presenteren.

Wij kunnen trots zijn. De waterschappen zijn goed op weg om de doelen op het gebied van waterveiligheid, voldoende water, waterkwaliteit en de afvalwaterzuivering te realiseren. We zijn bovendien vol op stoom met het uitvoeren van de afspraken uit het Bestuursakkoord Water. Ondanks de extra taken die wij hebben overgenomen van het Rijk, houden wij de lastenontwikkeling gematigd, zodat het waterbeheer voor burgers en bedrijven betaalbaar blijft. Tegelijkertijd houden wij de investeringen op peil om Nederland veilig, bewoonbaar en leefbaar te houden. Om onze taken ook in de toekomst goed uit te kunnen voeren, werken we dagelijks aan nieuwe technieken, om slimmer en goedkoper onze dijken te bouwen en ons water te zuiveren. Goed regionaal waterbeheer rechtvaardigt wat ons betreft een apart bestuur met eigen middelen om daarmee de veiligheid in de delta, nu en in de toekomst, te kunnen garanderen.

Helemaal rimpelloos is het wateroppervlak niet. Er is nog ruimte voor verbetering. *Waterschapspeil 2012* is ook bedoeld om met elkaar in gesprek te komen hoe we de prestaties verder kunnen verbeteren. Wij willen meer aandacht geven aan het verbeteren van de onderdelen waar de waterschappen minder vooruitgang boeken.

Waterschappen zoeken hierbij naar samenwerking, zowel onderling, als met overheden, gebiedspartners, bedrijven en kennisinstellingen, om van elkaar te leren en het werk efficiënter te kunnen doen. Het Bestuursakkoord Water blijft daarbij wat ons betreft leidend.

Waterschappen zorgen vrijwel ongemerkt dat het leven in onze delta mogelijk is, ondanks en dankzij het water dat ons omringt. Zij doen hun werk, maar zijn niet altijd goed zichtbaar. Met *Waterschapspeil 2012* willen we ons werk en onze prestaties juist wèl laten zien. Transparant en eerlijk, ambitieus en realistisch. We durven te leren en houden u graag op de hoogte van onze inspanningen.

Peter Glas, voorzitter Unie van Waterschappen

INHOUDSOPGAVE

Doel en opzet	8
Hoofdpijnen: resultaten en ambities	9
1. Het werk van de waterschappen	15
1.1. Bescherming tegen overstromingen: de strijd gaat door	15
1.2. Voldoende water: voorkómen van overlast en tekorten	23
1.3. Waterkwaliteit: de zorg voor schoon water	27
1.4. Zuiver afvalwater: samenwerking loont	31
1.5. Innovatie en duurzaamheid: werken aan de toekomst	35
2. De organisatie van de waterschappen	41
2.1. Zorg voor veilig wonen en werken te midden van water	41
2.2. Kerncijfers van de waterschappen	43
2.3. Bestuursakkoord Water: doelmatigheid en samenwerking	44
2.4. Inzicht in financiën	45
2.5. Dienstverlening in cijfers	52

DOEL EN OPZET

Dit is de derde landelijke rapportage *Waterschapspeil 2012, Trends en ontwikkelingen in het regionale waterbeheer*. De waterschappen doen hiermee gezamenlijk verslag van de resultaten die zij in de periode 2009-2011 hebben bereikt. Ook geven zij hiermee aan voor welke uitdagingen de waterschappen de komende jaren staan, want in onze laaggelegen delta is het werk aan het waterbeheer nooit af.

Waterschapspeil 2012 is bedoeld om relaties en partners te informeren over de taken en de belangrijkste prestaties van de waterschappen in de afgelopen jaren. Door deze rapportage kan iedereen - politici, bestuurders, toezichthouders, samenwerkingspartners en burgers - op hoofdlijnen kennismaken van het werk en de verrichtingen van de waterschappen. Deze rapportage geeft invulling aan de doelstelling van de waterschappen om als moderne overheid op een transparante wijze verantwoording af te leggen.

Waterschapspeil is - samen met de vergelijkingsrapportage voor de waterschappen (*Waterschapsspiegel*) - het naslagwerk voor de prestaties van de waterschappen en de toestand van het regionale waterbeheer. *Waterschapspeil 2012* brengt de brancheprestaties van de waterschappen in de afgelopen twee jaar in beeld. Dit maakt het niet alleen mogelijk om de ontwikkeling en successen in beeld te brengen, maar ook om aan te geven waar de komende jaren een tandje moet worden bijgezet.

De rapportage laat zien dat de waterschappen in het algemeen goed presteren in het realiseren van de beleidsdoelen, het verbeteren van de samenwerking en het werken aan innovatie en duurzaamheid. Er zijn echter ook enkele onderdelen, waar de waterschappen minder vooruitgang boeken, zoals het opstellen van peilbesluiten en leggers en het tijdig afhandelen van vergunningaanvragen. De waterschappen gaan hier de komende jaren extra aandacht aan schenken.

De prestaties van de waterschappen over 2011 vormen de basis van *Waterschapspeil 2012*. De gegevens hiervoor zijn door de waterschappen aangeleverd. Waar mogelijk zijn vergelijkingen gemaakt met de gegevens uit 2007 en 2009. Om te leren van elkaars prestaties en de eigen resultaten te kunnen verbeteren, voeren de waterschappen elke twee jaar een vergelijkend onderzoek uit naar de geleverde prestaties. *Waterschapspeil 2012* is de jongste editie hiervan. Alle waterschappen nemen hier op vrijwillige basis aan deel.

Leeswijzer

In het eerste deel van deze rapportage leest u wat de waterschappen in de periode 2009-2011 hebben gerealiseerd op het terrein van waterveiligheid, watersystemen, afvalwaterzuivering, innovatie en duurzaamheid. In het tweede deel vindt u algemene informatie over de organisatie van de waterschappen, de afspraken in het kader van het Bestuursakkoord Water en ten slotte de financiële situatie en de dienstverlening.

HOOFDLIJNEN: RESULTATEN EN AMBITIES

Waterschapspeil 2012 is bedoeld om relaties en partners te informeren over de taken en de belangrijkste prestaties van de waterschappen in de afgelopen jaren. Deze rapportage geeft invulling aan de doelstelling van de waterschappen om als moderne overheid op een transparante wijze verantwoording af te leggen.

In 2011 hebben het Rijk, de provincies, gemeenten, waterschappen en waterleidingbedrijven het Bestuursakkoord Water ondertekend. Dit bestuursakkoord omvat een groot aantal afspraken over een doelmatiger beheer van de waterkeringen, watersystemen en waterketen (drinkwater, riolering en afvalwaterzuivering). In het Bestuursakkoord Water is opgenomen dat de gezamenlijke overheden streven naar een doelmatigheidswinst die geleidelijk oploopt tot jaarlijks € 750 miljoen euro in 2020. De waterschappen zullen een aanzienlijk deel van deze doelmatigheidswinst moeten realiseren.

Aangespoord door verscherpte regelgeving, bodemdaling en klimaatverandering (zeespiegelstijging, neerslagextremen, kans op droogte) leveren de waterschappen steeds hogere prestaties en moeten ze blijvend investeren in de waterkeringen en de watersystemen, in het verbeteren van de waterkwaliteit en in het zuiveren van afvalwater. Zij vangen de stijgende kosten op door doelmatiger te werken, door via onderlinge samenwerking schaalvoordelen te behalen en door intensiever met partners samen te werken in de

waterketen en het waterbeheer. Op deze manier blijft de lastenstijging voor burgers en bedrijven zoveel mogelijk beperkt.

Om te leren van elkaars prestaties en de eigen resultaten te kunnen verbeteren, voeren de waterschappen tweejaarlijks een vergelijkend onderzoek uit naar de geleverde prestaties. *Waterschapspeil 2012* is de jongste editie hiervan. Uit het onderzoek blijkt dat de waterschappen hun prestaties de afgelopen jaren op veel onderdelen hebben verbeterd. De kosten en daarmee de lastendruk voor de burger zijn beperkt gebleven, dankzij efficiënter werken en samenwerking. De rapportage geeft ook aan dat we er nog niet zijn. Ook de komende jaren moet er nog veel werk worden verzet. Op enkele onderdelen blijven de prestaties van de waterschappen achter bij de ambities, bijvoorbeeld bij het op orde brengen van de waterkeringen, de aanpak van wateroverlast en het verbeteren van de waterkwaliteit. Deze onderdelen willen we verbeteren, daarom krijgen zij de komende jaren extra aandacht van de hele sector.

Resultaten op een rij

Waterschapspeil laat op hoofdlijnen zien welke prestaties de waterschappen in de periode 2009-2011 hebben geleverd:

Waterschappen geven uitvoering aan het Bestuursakkoord Water

De waterschappen geven volop uitvoering aan de afspraken zoals die in 2011 in het Bestuursakkoord Water zijn vastgelegd. Waterschappen zoeken hierbij naar samenwerking, zowel onderling als met gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat, om van elkaar te leren en het werk efficiënter te kunnen doen. Waterschappen zetten zich in om de afgesproken doelmatigheidswinst te realiseren en zo de lastenstijging voor burgers en bedrijven beperkt te houden. De resultaten over 2011 laten zien dat de prestaties van de waterschappen op niveau blijven en dat de lastenontwikkeling binnen de marges van de afspraken uit het Bestuursakkoord blijft.

Waterschappen komen hun afspraken na

De waterschappen zijn goed op weg om de beleidsdoelen op het gebied van waterveiligheid, voldoende water, waterkwaliteit en afvalwaterzuivering te realiseren. Er wordt hard gewerkt om de programma's met maatregelen uit te voeren. Daarnaast zetten de waterschappen flinke stappen om de beheerinstrumenten, zoals leggers en peilbesluiten, op orde te brengen.

Waterschappen werken aan innovatie en duurzaamheid

De waterschappen bundelen de krachten om samen met andere overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven te werken aan nieuwe technologieën en werkwijzen. In het kader van het Klimaatakkoord voeren zij doelen uit op het gebied van energie-

besparing, het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en duurzaamheid.

Waterschappen verbeteren hun dienstverlening

De waterschappen stellen de belangen van burgers en bedrijven centraal en richten hun dienstverlening hierop in. Waterschappen ontwikkelen gezamenlijke servicenormen, waaraan hun dienstverlening minimaal moet voldoen. Daarnaast spannen zij zich in om vergunningaanvragen, klachten en bezwaarschriften tijdig af te handelen.

Ambities op een rij

Waterschapspeil en de uitgebreidere vergelijkingsrapportage *Waterschapsspiegel* bieden de waterschappen inzicht in de eigen prestaties en in de ontwikkeling ten opzichte van die van andere waterschappen. De rapportages signaleren waar de prestaties van de sector achterblijven bij de doelstellingen en verwachtingen. Op deze terreinen worden verbeterpunten benoemd, die de waterschappen de komende periode samen oppakken.

Bescherming tegen water

Voortvloeiend uit de doelstelling van 2010 hebben de waterschappen de afgelopen jaren de primaire waterkeringen getoetst aan de veiligheidsnormen. Dit betekent dat de waterschappen tijdig kunnen beginnen aan de volgende stap van de toetsingsronde: het op het juiste beschermingsniveau brengen van de primaire keringen. In totaal voldoet 2.200 km km (63%) van de duinen en dijken aan de veiligheidsnormering. De ambitie is dat in 2018 alle verbeteringsmaatregelen zijn uitgevoerd. De waterschappen hebben de afgelopen

jaren ook de veiligheid van de regionale waterkeringen onderzocht. In 2011 was in totaal bijna 8.000 km (80%) van deze keringen getoetst en bleek 5.150 km (66%) te voldoen aan de normering. Voor de keringen die niet voldoen aan de normering worden de komende jaren verbeteringsmaatregelen uitgevoerd. De waterschappen dienen voor de primaire en regionale keringen te beschikken over leggers. Een legger is een juridisch beheerinstrument, waarin de functionele eisen (vorm, afmeting, constructie) en onderhoudsverplichtingen van de waterkeringen zijn vastgelegd. Uit de prestaties over 2011 blijkt dat 85% en 44% van de leggers van respectievelijk de primaire en regionale waterkeringen actueel is. De ambitie van de waterschappen is dat in 2015 in totaal 95% van de leggers actueel is.

Voldoende water

De waterschappen hebben ook de afgelopen jaren weer vooruitgang geboekt bij het bestrijden van wateroverlast. Inmiddels voldoet 99% van het gebied aan de normering. Voor de komende jaren verwachten de waterschappen enige vertraging in de uitvoering. Dit komt vooral doordat de uitvoering vaak gekoppeld is aan de (her)inrichting van het stedelijk en landelijk gebied, die door de verslechterde economische omstandigheden en wijzigingen in het natuurbeleid stil is komen te vallen. Voor het peilbeheer in polders en droogmakerijen (ruim 50% van Nederland) moeten waterschappen peilbesluiten opstellen. In 2011 beschikten de waterschappen voor 71% van deze gebieden over actuele peilbesluiten, een stijging van 12% ten opzichte van 2009. De ambitie is dat in 2015 minimaal 80% van de peilbesluiten actueel is.

Schoon water

De kwaliteit van het oppervlaktewater is de laatste jaren gestaag verbeterd, maar de ambitie van de waterschappen ligt hoger. Het terugdringen van schadelijke stoffen in het oppervlaktewater blijft echter een zaak van lange adem. Waterschappen hebben zelf maar beperkt invloed op de vervuilingbronnen. Ook de kwaliteit van zwemwater is de afgelopen jaren verder gestegen. In 2011 voldeed 91% van het zwemwater aan de Europese richtlijn.

Zuiver afvalwater

Ook in 2011 waren de prestaties in de afvalwaterzuivering goed. Het gemiddelde zuiveringsrendement bedroeg 87% en in bijna 98% van de situaties werd voldaan aan de lozingseisen. De ambitie is om deze prestaties onveranderd hoog te houden en tegelijkertijd te werken aan kostenbesparing. De waterschappen werken intensief samen met gemeenten, om te besparen op investeringen en uitvoeringskosten in de afvalwaterketen. De waterschappen willen deze samenwerking verder versterken en streven naar een verdere reductie van de kosten in de afvalwaterketen. De ambitie is om samen met gemeenten besparingen in de afvalwaterketen te realiseren, die oplopen tot in totaal € 380 miljoen in 2020.

ir. J.J. de Graeff

Energie en duurzaamheid

De waterschappen hebben de afgelopen jaren een besparing gerealiseerd van 2% per jaar. In 2011 bedroeg het percentage duurzame energie dat de waterschappen zelf produceren 25%. De ambitie is dat de waterschappen in 2020 40% van de eigen energiebehoefte opwekken. In 2010 hebben de waterschappen 85% van hun producten duurzaam ingekocht. Dit is fors boven de doelstelling van 50%, maar nog beneden de ambitie van 100% duurzaam inkopen in 2015.

Innovatie

Het waterbeheer vandaag de dag vraagt om vernieuwing en kennisontwikkeling. Nieuwe concepten en technologieën zijn nodig om tegen aanvaardbare kosten invulling te geven aan de watertaken veiligheid, droge voeten en voldoende en schoon water. Waterschappen willen de krachten bundelen om hier samen met kennisinstellingen en bedrijven invulling aan te geven. De initiatieven rond de Energie- en Grondstoffenfabriek, om energie en grondstoffen terug te winnen uit afvalwater, laten zien wat er in relatief korte tijd door samenwerking op innovatiegebied kan worden bereikt.

Financiën

De lastenontwikkeling van de waterschappen blijft binnen de bandbreedte die is afgesproken in het Bestuursakkoord Water. Ondanks de noodzakelijke forse investeringen hebben de waterschappen de lastenstijging voor burgers en bedrijven in 2011 en 2012 weten te beperken tot het inflatieniveau. Dit gebeurt bijvoorbeeld door besparingen door te voeren in het waterbeheer en de afvalwaterzuivering, maar ook door de kosten van de belastingheffing te

verlagen door samen te werken. Zowel op korte als lange termijn zien de waterschappen hiervoor nog steeds kansen. Voorbeelden zijn de samenwerking met gemeenten en Rijkswaterstaat, maar ook gezamenlijke inkoop en aanbestedingen.

Klantgerichtheid

Er is een duidelijke verbetering zichtbaar in het tijdig afhandelen van vergunningaanvragen. Dit percentage bedroeg in 2011 87%. De ambitie is om het percentage 'tijdig afgehandeld' de komende jaren te verhogen naar minimaal 90%. Ondanks de verkorting van de afhandelingstermijn van dertien naar zes weken, is het percentage bezwaren tegen de belastingaanslag, dat tijdig is afgehandeld in 2011 gestegen naar 92%.

1. HET WERK VAN DE WATERSCHAPPEN

1.1. Bescherming tegen overstromingen: de strijd gaat door

Het beleid voor de waterveiligheid in Nederland richt zich van oudsher op preventie, oftewel op het beschermen tegen overstromingen door middel van waterkeringen. Dit is voor Nederland een belangrijke taak, omdat tweederde deel van ons land regelmatig zou overstromen, als er geen duinen en waterkeringen zouden zijn. In dit gebied wonen ruim 12 miljoen mensen, ligt € 2.000 miljard aan beschermde waarde en wordt 80% van ons nationaal inkomen verdiend. Het is dus van het vitaal belang om dit gebied te beschermen.

Waterschappen hebben het grootste deel van de waterkeringen in Nederland in beheer en zorgen daarmee in belangrijke mate voor veiligheid en bescherming tegen het water. We onderscheiden primaire en regionale waterkeringen. Primaire waterkeringen beschermen ons land tegen het water van de zee, de grote rivieren en het IJssel- en Markermeer. Regionale waterkeringen zijn bijvoorbeeld boezemkaden en dijken langs kanalen en kleine rivieren, die vooral zijn bedoeld om wateroverlast vanuit regionale wateren te voorkomen.

Primaire waterkeringen

Van de primaire waterkeringen in Nederland wordt 90% (ruim 3.500 km) door de waterschappen beheerd en onderhouden, de overige 10% door Rijkswaterstaat. Drie waterschappen hebben een beheer-

gebied dat niet grenst aan buitenwater en hebben daardoor geen verantwoordelijkheid voor het beheren van primaire waterkeringen.

De veranderde omgeving, zoals de stijging van de zeespiegel en hogere rivierafvoeren, vereist dat de keringen continu worden geëvalueerd en aangepast om het gewenste beschermingsniveau te garanderen. Dat gebeurt in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Daarom controleren de waterschappen elke zes jaar of een waterkering nog aan de gestelde eisen voldoet. In 2011 is de derde toetsing van de primaire waterkeringen afgerond. Zo'n 20% van de keringen is voor het eerst getoetst, waardoor het percentage dat eerder niet beoordeeld kon worden ('geen oordeel'), sterk is afgenomen. Naar de overblijvende dijkgedeelten met 'geen oordeel' wordt onderzoek gedaan in de verlengde derde toetsronde, die in 2013 gereed moet zijn. Inmiddels bekijken de beheerders hoe de afgekeurde trajecten kunnen worden opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma, zodat er gewerkt kan worden aan het verbeteren van de dijken.

Tegelijkertijd wordt nog hard gewerkt aan het uitvoeren van lopende projecten uit het tweede Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP-2) en het programma 'Ruimte voor de Rivier'.

INNOVATIE

DIJKWACHT APPLICATIE

“ **Deze applicatie geeft zoveel rust dat wij ongestoord ons eigenlijke werk kunnen doen.** ”

Otto de Vente, dijkwachccoördinator Waterschap Groot Salland

Project	Dijkwachttapplicatie
Initiatiefnemer(s)	Waterschap Groot Salland
Thema	Waterviligheid

De dijkwacht van Waterschap Groot Salland is een echte voorloper in automatisering op maat. Met speciaal ontwikkelde software wordt mogelijke schade aan waterkeringen efficiënter dan ooit vastgelegd. Wanneer bij een langere periode van hoog water vrijwillige dijkwachters worden ingezet, staan de postcommandanten 'aan de dijk' continu in contact met het districts- en hoofdkantoor. Daar kan men online meekijken. Gesignaleerde knelpunten worden direct over de kaarten van het GIS-systeem gelegd, zodat prioriteiten snel en accuraat kunnen worden gesteld. De stroomlijning van informatie zorgt voor meer rust en (dus) minder kans op fouten. Bovendien: elke melding krijgt één-op-één respons en dat werkt motiverend. De applicatie heeft zijn meerwaarde inmiddels in de praktijk bewezen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Otto de Vente T 038 - 4557412 M ovente@wgs.nl

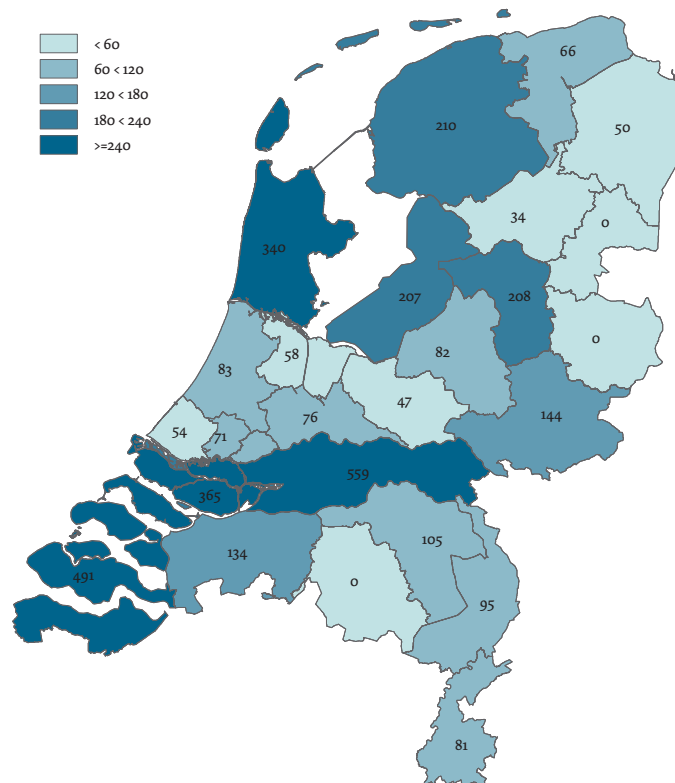
Volgens de landelijke rapportage voldeed 63% ofwel bijna 2.200 van de ruim 3.500 km van de getoetste primaire waterkeringen van de waterschappen aan de normen. Dit betekent overigens niet dat bij de keringen die niet aan de normering voldoen acuut gevaar voor overstromingen is, maar wel dat er met het oog op de toekomst verbeteringen nodig zijn.

Het feit dat er nog steeds waterkeringen moeten worden aangepakt, heeft twee hoofdoorzaken:

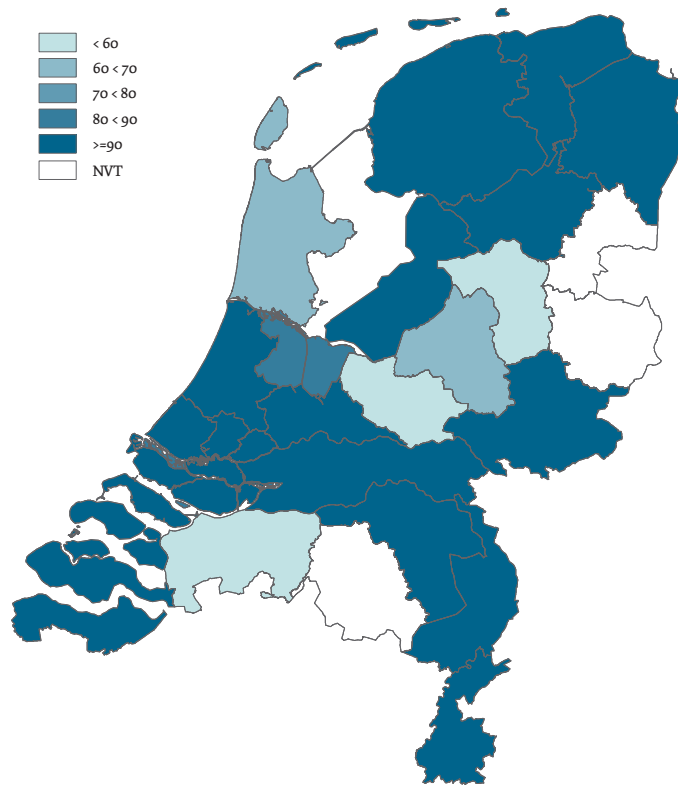
1. Voor het eerst maakten ook C-waterkeringen deel uit van de toetsronde. Dit zijn primaire waterkeringen die wel van nationaal belang zijn, maar niet langs de zee, de grote rivieren of het Marker- en IJsselmeer liggen. Dit betekent dat circa 700 km van de ruim 3.500 km primaire waterkeringen voor het eerst zijn getoetst;
2. Er worden strengere eisen gesteld aan de waterkeringen door voortschrijdende technisch-wetenschappelijke inzichten, zeespiegelstijging, hogere rivierafvoeren en zwaardere golven. De ambitie is dat de maatregelen om de waterkeringen op orde te brengen in 2018 zijn uitgevoerd.

Regionale waterkeringen

Waterschappen hebben in totaal zo'n 14.000 km niet-primaire waterkeringen in beheer, waarvan circa 10.000 km is aangewezen als regionale kering. De verschillen per waterschap zijn groot. Sommige waterschappen in hoog Nederland hebben maar enkele kilometers regionale waterkeringen; andere in West- en Noord-Nederland vele honderden kilometers.

Figuur 1.1 Lengte in kilometers van de primaire waterkeringen die bij waterschappen in beheer zijn (cijfers 2011).

Figuur 1.2 Aandeel primaire waterkeringen met een actuele legger in 2011

Sinds de dijkdoorbraak in Wilnis in 2003 is er gewerkt, om normen voor de regionale waterkeringen vast te stellen. Inmiddels hebben alle provincies normen voor de regionale waterkeringen vastgesteld. Een groot deel van de waterschappen heeft de regionale waterkeringen in hun gebied inmiddels getoetst. Van de getoetste waterkeringen krijgt in 2011 66% het oordeel 'goed', 23% 'niet goed' en 11% 'geen oordeel'. Inmiddels hebben de waterschappen een start gemaakt met het verbeteren van de afgekeurde keringen. In het Ontwikkelingsprogramma Regionale Waterkeringen van provincies en waterschappen is afgesproken dat de regionale waterkeringen uiterlijk in 2020 op orde moeten zijn; voor een deel van de waterkeringen moet dat al in 2015 zo zijn. De verwachting is dat 74% van de waterkeringen eind 2015 voldoet. Ongeveer de helft van de waterschappen is dan 'klaar'.

Beheerinstrumenten: leggers en beheerregisters

Voor het beheer van de primaire en regionale waterkeringen stellen de waterschappen leggers en beheerregisters op. De legger geeft aan waaraan de waterkeringen moeten voldoen naar richting, vorm, afmeting en constructie en wie de waterkeringen moet onderhouden. In het beheerregister worden alle gegevens over de huidige toestand van de waterkering vastgelegd.

Er is verschil tussen de beheerinstrumenten voor primaire en de regionale waterkeringen. Voor de primaire waterkeringen is het opstellen van deze beheerinstrumenten verankerd in de Waterwet. Tweederde van de waterschappen met primaire waterkeringen in beheer had eind 2011 een vastgestelde legger. De andere waterschappen geven aan de legger in procedure te hebben of te wachten op de uitvoering van een verbeteringswerk.

Voor de regionale waterkeringen is het beheerinstrumentarium minder ver ontwikkeld dan voor de primaire waterkeringen. Waarschijnlijk omdat net als bij de normering, de regionale waterkeringen pas in de afgelopen jaren meer aandacht heeft gekregen. Bovendien zal de prioriteit vaak bij de primaire waterkeringen liggen. Veel waterschappen zijn hun instrumentarium voor de regionale waterkeringen daardoor nog aan het opbouwen.

Muskusrattenbeheer

In 2011 is het beheer van de muskus- en beverrattenpopulatie in Nederland van de provincies overgedragen aan de waterschappen. Het onder controle houden van de muskus- en beverrattenpopulatie is van belang voor de stabiliteit en instandhouding van waterkeringen en oevers. In Nederland streven we naar een zo klein mogelijke populatie muskus- en beverratten, zodat de veiligheidsrisico's voor waterkeringen en oevers minimaal zijn. Door het gevoerde beheer is de populatie muskus- en beverratten de afgelopen jaren in grote delen van Nederland sterk gedaald.

Calamiteitenbestrijding

Behalve de zorg om overstromingen te voorkómen, moeten waterschappen ook voorbereid zijn op eventuele calamiteiten. Hiervoor hebben zij calamiteitenplannen opgesteld en een calamiteitenorganisatie paraat staan. De calamiteitenplannen en -organisaties gaan verder dan het bestrijden van de gevolgen van overstromingen; ze zijn ook bedoeld om de gevolgen van wateroverlast en ernstige watervervuiling te bestrijden.

Waterschappen werken bij crisisbeheersing samen met Rijkswaterstaat en de Veiligheidsregio's. De crisisorganisaties worden op elkaar afgestemd en plannen worden gezamenlijk gemaakt. In het calamiteitenplan staat de samenwerking met gemeente, provincie, brandweer en andere hulpverleners beschreven en ieders taken en bevoegdheden. Ook opleiden, trainen en oefenen gebeurt gezamenlijk.

Tussen waterschappen onderling zijn er ook verschillende regionale samenwerkingsverbanden op het gebied van calamiteenzorg. Waterschappen werken aan een gezamenlijke Visie op Calamiteenzorg.

Meerlaagsveiligheid

Ontwikkelingen, zoals zeespiegelstijging, bodemdaling, groei van de bevolking en toenemende economische waarde, hebben geleid tot het besef dat het voorkómen van overstromingen alléén, niet meer volstaat. Het Nationaal Water Plan (2009) gaat daarom uit van 'meerlaagsveiligheid': preventie blijft voorop staan (eerste laag), maar daarnaast moet meer aandacht worden geschonken aan ruimtelijke inrichting (tweede laag) en rampenbestrijding (derde laag), waardoor slachtoffers en schade bij overstromingen kunnen worden beperkt.

Deze beleidslijn sluit aan bij het advies van de Deltacommissie uit 2008 (Commissie Veerman). Dit advies wordt verder uitgewerkt in het Deltaprogramma dat gericht is waterveiligheid en zoetwatervoorziening en onder leiding staat van de deltacommissaris. In 2015 moet dit leiden tot vijf zogeheten deltabeslissingen. Een belangrijk onderdeel van het Deltaprogramma is het onderzoek om de

veiligheidsnormen te actualiseren. Door de bevolkingsgroei en toegenomen economische investeringen en waarden, voldoen de huidige normen niet meer overal. In het project Veiligheid Nederland in Kaart (VNK) brengen de waterschappen, samen met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en de provincies, de overstromingskansen en de gevolgen voor de waterkeringen in beeld.

INNOVATIE

LANDBOUW OP PEIL

“ Een vernieuwende aanpak voor duurzaam waterbeheer met behoud van vitale landbouw. ”

Jantine Langenhof, projectleider Waterschap Regge en Dinkel

Project	Landbouw op Peil
Initiatiefnemer(s)	Samenwerkingsproject Rijn Oost: waterschappen Regge en Dinkel, Reest en Wieden, Velt en Vecht, Rijn en IJssel en Groot Salland), provincies Drenthe, Overijssel en Gelderland, LTO-Noord en het ministerie van EL&I
Thema	Voldoende water

De zandgronden ten oosten van de Rijn nemen regenwater makkelijk op, maar houden het moeilijk vast. De landbouw heeft last van schommelende grondwaterstanden, zeker nu de weersextremen door klimaatverandering toenemen en de huidige manier van waterbeheer minder effectief wordt. Met het innovatieve project Landbouw op Peil streven waterbeheerders en agrariërs samen naar een goed evenwicht in het vasthouden en beheerst afvoeren van water. Hiervoor wordt onder andere onderzoek verricht naar de relatie tussen het peilbeheer, de neerslag en verdamping op de grondwaterstanden van de landbouwpercelen. Het doel is om samen met de agrariërs te zorgen voor een toekomstbestendige inrichting van de landbouwgronden, waarbij het peilbeheer de aanwezige functies in het gebied optimaal ondersteunt. Belangrijk neveneffect is het verbeteren van de samenwerking tussen waterbeheerders en agrariërs.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Jantine Langenhof | M.j.langenhof@wrd.nl | www.landbouwoppeil.nl

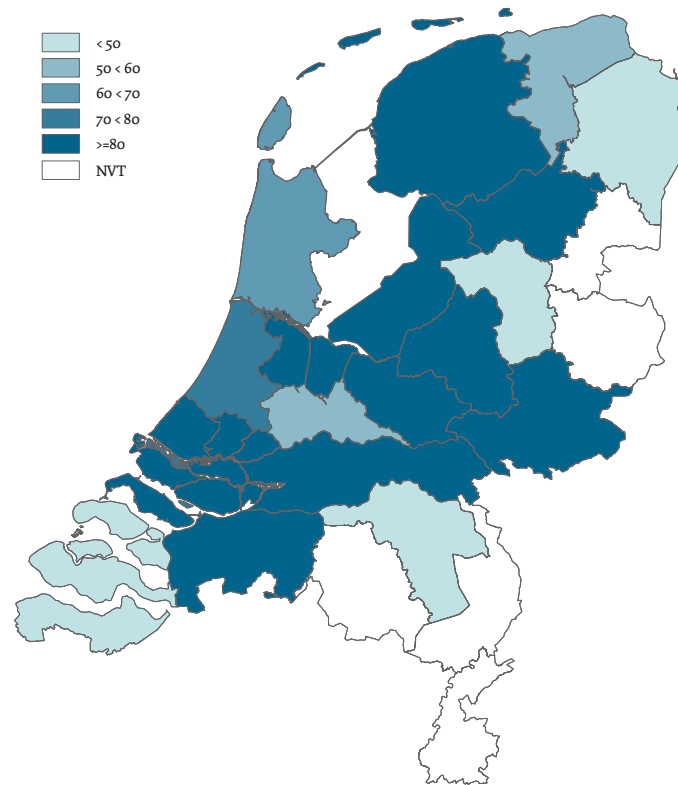
1.2. Voldoende water: voorkómen van overlast en tekorten

Naast waterveiligheid is de tweede hoofdtaak van de waterschappen het beheer van de hoeveelheid water in hun gebied. Het gaat dan om het handhaven van het gewenste waterpeil en de zorg voor voldoende zoet water. Hiervoor moeten de komende jaren veel maatregelen worden getroffen voor aan- en afvoer en het bergen van water, om wateroverlast en watertekorten te voorkomen. Ook het tegengaan van verzilting is een onderdeel van deze taak.

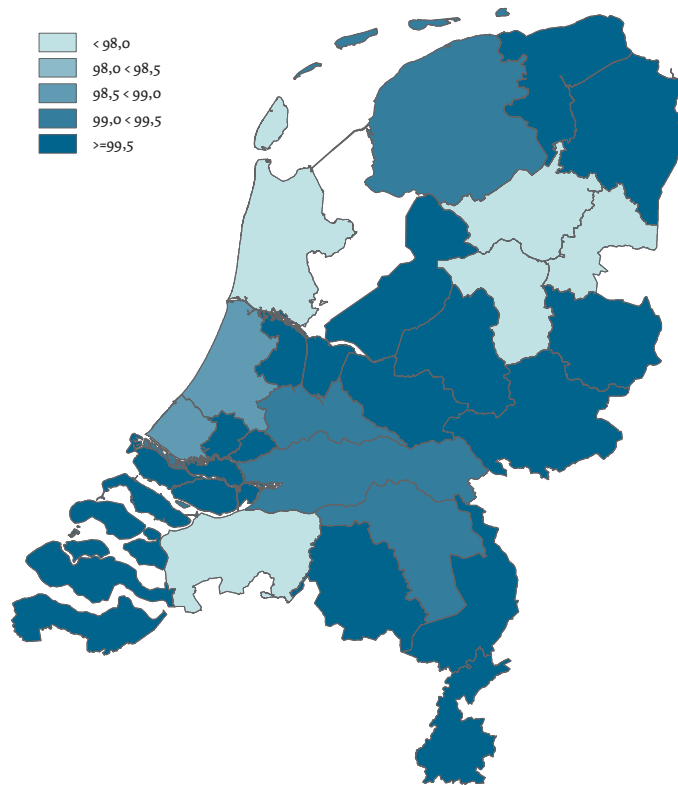
Peilbeheer op orde

Om te kunnen wonen, werken op het land of van de natuur te genieten is een juist waterpeil een voorwaarde. Het voor een gebied gewenste waterpeil wordt vastgelegd in een peilbesluit. Een peilbesluit komt tot stand na het afwegen van de belangen van alle betrokkenen in een gebied, zoals burgers, agrariërs of natuurbeschermingsorganisaties. Een woonwijk stelt immers andere eisen aan het waterpeil dan bijvoorbeeld landbouwgrond of een natuurgebied.

De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het vaststellen, maar ook het handhaven van het waterpeil in hun beheergebieden. In totaal moet er voor ongeveer 50% van het totale beheergebied van de waterschappen een peilbesluit worden opgesteld. In hooggelegen delen van Nederland stroomt het water namelijk vaak vrij af naar lager gelegen gebieden. Daar is het niet mogelijk om het waterpeil te reguleren en peilbesluiten zijn daar dan ook niet nodig.

Figuur 1.3 Aandeel actuele peilbesluiten in 2011 in percentages.

Figuur 1.4 Aandeel beheergebied dat voldoet aan de normering wateroverlast (2011).

Over het algemeen geldt een peilbesluit voor tien jaar. Daarna moet een nieuw peilbesluit worden genomen of moet het peilbesluit worden verlengd. In vergelijking met voorgaande jaren is het up to date zijn van de peilbesluiten verder toegenomen. Inmiddels is 71% van de peilbesluiten actueel; dit was in 2009 nog 59%. Een niet-actueel peilbesluit wil niet zeggen dat er geen peilbesluit aanwezig is; oudere peilbesluiten behouden hun rechtswaarde tot de nieuwe zijn vastgesteld. De ambitie is dat in 2015 minimaal 80% van de peilbesluiten actueel zijn.

Een nieuw peilbesluit kan voor een gebied een ander waterpeil betekenen. De periode die nodig is om er voor te zorgen dat het peil uit het nieuwe peilbesluit kan worden ingesteld, is onder andere afhankelijk van de technische maatregelen die nodig zijn om het nieuwe peil in te voeren. In 70% van de peilgebieden wordt het waterpeilniveau gestuurd op basis van het actuele peilbesluit; in de overige 30% is het waterpeil uit het oude peilbesluit nog van kracht.

Bescherming tegen wateroverlast

Om de problemen met de waterhuishouding het hoofd te bieden, hebben Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten in 2003 het Nationaal Bestuursakkoord Water gesloten. Het belangrijkste doel uit dit akkoord is dat alle gebieden waar 'onaanvaardbare wateroverlast' zou kunnen voorkomen, in 2015 moeten voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Waterschappen zijn daarom de afgelopen jaren honderden projecten gestart en hebben grote sommen geld geïnvesteerd om de waterveiligheid te verbeteren. Bij veel projecten gaat het om het realiseren van opvanggebieden, waarbij meren of polders dienen als opvang voor water bij hevige

regenval. Zo wordt wateroverlast op andere plaatsen voorkomen. Het opvangen water wordt weer gebruikt bij droogte.

In 2011 voldeed 99% van de gebieden aan de normering wateroverlast. De waterschappen gaan de komende jaren in het zelfde tempo door met de aanpak van wateroverlast en het op orde brengen van de regionale watersystemen, die in 2015 gereed moeten zijn. Desondanks is de verwachting dat er enige vertraging optreedt in de uitvoering. Dit komt omdat de uitvoering van deze maatregelen vaak is gekoppeld aan de realisatie van plannen van derden. Een deel van die plannen is de afgelopen jaren stil komen te liggen door de verslechterde economische omstandigheden of door wijzigingen in het nationale beleid (bijvoorbeeld het natuurbeleid).

Zoetwatervoorziening

Het rapport van de Deltacommissie Samen werken met Water (2008) en het Nationaal Waterplan (2009) hebben het thema 'watertekort en zoetwatervoorzieningen' op de agenda geplaatst. Een stijgende zeewaterspiegel in combinatie met een lage rivierafvoer leidt er toe dat er op bepaalde momenten in het jaar een tekort ontstaat aan voldoende zoet water. Het zoete water is nodig om verzilting in vooral het westelijk deel van Nederland te bestrijden en verdroging te voorkomen van de hoger gelegen delen in Oost- en Zuid-Nederland.

De waterschappen richtten zich in 2011 vooral op het uitvoeren van onderzoek en het merendeel van de waterschappen heeft inmiddels een probleemanalyse gemaakt. Op basis van deze probleemanalyses zal in 2014 vanuit het Deltaprogramma de nationale strategie voor de zoetwatervoorziening in Nederland worden gepresenteerd.

Deze nationale strategie wordt regionaal vertaald. Verder hebben de meeste waterschappen de afgelopen jaren in samenwerking met provincies en gemeenten zogenaamde verdringingsreeksen opgesteld. Hierin zijn afspraken vastgelegd in welke volgorde in tijden van droogte het zoete water wordt toebedeeld aan de diverse gebruikers, zoals de industrie, landbouw en natuur. In 2011 is deze verdringingsreeks bij zeven waterschappen ook daadwerkelijk ingezet.

1.3. Waterkwaliteit: de zorg voor schoon water

De waterschappen zijn ook verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In de praktijk betekent dit zorgen voor goede ecologische en chemische omstandigheden voor planten en dieren in het water, maar ook voor gebruikers van het water, zoals sportvissers, pleziervaarders en zwemmers. Toezien op de ongewenste lozing van verontreinigd water is een belangrijke taak. De waterschappen reguleren dit door het afgeven van vergunningen en door controle op de naleving. Ook de controle van de kwaliteit van het zwemwater is een taak van de waterschappen.

Kwaliteit oppervlaktewater

De kwaliteit van het water wordt bepaald door de hoeveelheid chemische stoffen erin en door ecologische parameters. De waterschappen controleren de waterkwaliteit periodiek op een groot aantal plaatsen. De implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2009 heeft de verbetering van de waterkwaliteit bevorderd, evenals de samenwerking tussen alle partijen met watertaken. Het heeft ertoe geleid dat de betrokken overheden samen Stroomgebiedbeheerplannen hebben opgesteld.

De Kaderrichtlijn Water heeft ook tot gevolg gehad dat er nieuwe normen kwamen voor chemische stoffen in oppervlaktewater. Ook zijn waterschappen de waterkwaliteit op andere wijze gaan monitoren. Het is niet mogelijk een duidelijke ontwikkeling in de chemische toestand van de wateren te signaleren. Dat komt doordat de waterkwaliteit pas een paar jaar volgens de KRW-systematiek wordt gemeten en doordat maar een beperkt deel van de meet-

gegevens over 2011 beschikbaar is voor deze rapportage. Wel valt op dat in de meeste gevallen, waarin over zowel 2009 als 2011 is gerapporteerd, er een verbetering van de kwaliteit van het water te zien is.

De verbetering van de waterkwaliteit is een zaak van lange adem, waaraan verschillende partijen werken. De maatregelen die een waterschap kan nemen, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, strengere vergunningen en het in stand houden en aanpassen van afvalwaterzuiveringsinstallaties, leveren een bijdrage aan een hogere waterkwaliteit. Maar er is meer nodig. Het terugdringen van schadelijke stoffen verloopt traag, doordat de waterschappen op een aantal oorzaken geen of beperkt invloed hebben. Denk aan vervuiling door meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de landbouw, het wegspoelen van zware metalen, stoffen van de scheepvaart, aanvoer van stoffen via rivieren uit het buitenland en de neerslag van gassen en andere stoffen van onder meer het (lucht)verkeer. Het is daarom een verantwoordelijkheid van ons allemaal om de waterkwaliteit de komende jaren verder te verbeteren.

De maatregelen die nodig zijn om de waterkwaliteit te verbeteren zijn vastgelegd in de Stroomgebiedbeheerplannen van Rijn, Maas, Schelde en Eems. Per (deel)stroomgebiedplan wordt jaarlijks over de voortgang van de uitvoering van de maatregelen gerapporteerd. Om te voldoen aan de verplichtingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) moest eind 2011 60% van de maatregelen in uitvoering of gereed te zijn. De uitvoering van de maatregelen ligt op schema, maar er zijn wel enkele aandachtspunten. Vooral grote investeringen, zoals

INNOVATIE

BIOLOGISCHE BESTRIJDING KROOSVAREN

“ **Biologische bestrijding past uitstekend bij onze opvatting over duurzaam en innovatief werken binnen ons waterschap.** ”

Agnes van Zoelen, hoogheemraad Hoogheemraad van Schieland en de Krimpenerwaard

Project	Biologische bestrijding kroosvaren
Initiatiefnemer(s)	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, in samenwerking met STOWA en Centre for Agricultural Bioscience International (CABI)
Thema	Schoon water

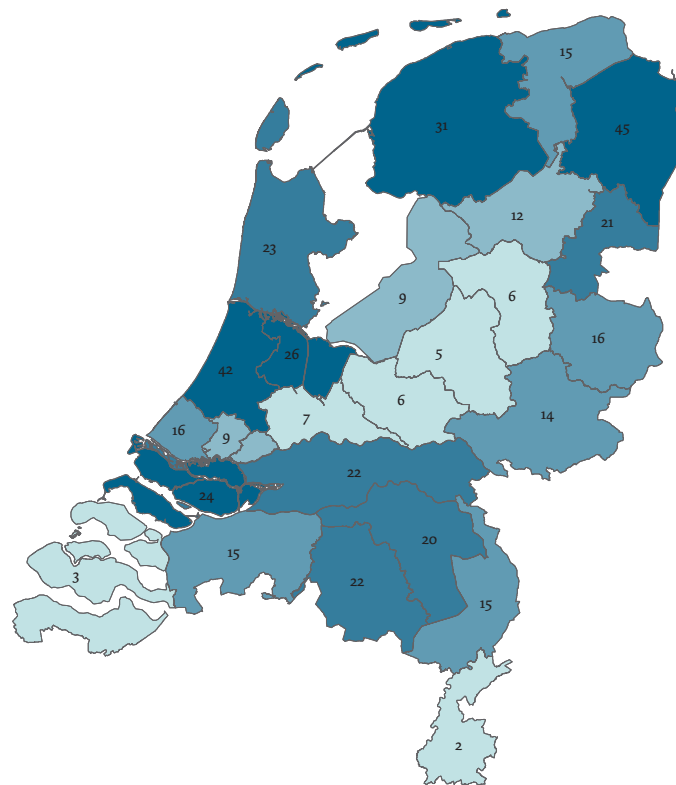
Zonder bestrijding kan kroosvaren in de zomerperiode uitgroeien tot dichte drijflagen op waterwegen en stilstaand water. Dat kan nadelig zijn voor de aan- of afvoer en de kwaliteit van het water. De huidige mechanische bestrijdingsmethode is relatief kostbaar en neemt ook andere planten mee. Daarom onderzoekt het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard de mogelijkheid van biologische bestrijding van kroosvaren met behulp van kroosvarensnuitretjes. Het onderzoek is gericht op de effectiviteit van de bestrijding en de effecten op de waterkwaliteit. Met deze selectieve biologische bestrijding heeft het waterschap een primeur voor Nederland. Ook in Europa is dit een van de eerste voorbeelden om natuurlijke vijanden in te zetten om wateronkruid te beheersen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Nancy Meijer T 010 - 4537351 M n.meijer@hhs.nl

verbeteringen aan rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's), gemalen en stuwen en het saneren van waterbodems, vergen uitgebreid (voor) onderzoek. Bovendien hangen die vaak samen met geplande renovaties of vervangingen. Ook veranderingen in de structuur van watersystemen zijn complexe maatregelen, die veel overleg en afstemming en dus veel tijd vragen. Omdat het efficiënt is de KRW-maatregelen uit te voeren in samenhang met andere projecten of maatregelen, is de uitvoering en voortgaan ook hier van afhankelijk. Als projecten uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) of het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bijvoorbeeld vervallen of worden uitgesteld, leidt dit tot vertraging en stijging van kosten bij de uitvoering van de KRW-maatregelen.

Kwaliteit zwemwater

Van de wateren die bij de waterschappen in beheer zijn, zijn ongeveer 475 locaties door provincies aangewezen als officieel zwemwater. Het aantal zwemwaterlocaties verschilt sterk per waterschap. De waterschappen controleren de kwaliteit van het water aan hand van de waterkwaliteitseisen uit de Europese Zwemwaterrichtlijn uit 1976 en nemen zo nodig maatregelen om die te verbeteren. In 2011 hebben de waterschappen de zwemwaterkwaliteit getoetst: 91% van de zwemwaterlocaties voldoet aan de gestelde eisen.

Figuur 1.5 Aantal zwemwaterlocaties per waterschap.

INNOVATIE

BLAUWALGEN SCANNERS

“ Wij hebben nu twee à drie dagen eerder duidelijkheid dan met de traditionele methode. ”

Rob van der Meer, hoofd Laboratorium Wetterskip Fryslân

Project	Blauwalgenscanners
Initiatiefnemer(s)	Wetterskip Fryslân
Thema	Schoon water

Ook in Friesland kampen zwemwaterlocaties steeds vaker met blauwalgen. Om sneller te kunnen inspelen op deze problematiek, kiest Waterschap Fryslân voor de inzet van blauwalgenscanners in het zwemwaterbeheer. Een blauwalgenscanner geeft per direct, in het veld, inzicht in de concentratie van blauwalgen. De scanner meet de hoeveelheid blauwalgen in het water op basis van het terugzenden van, voor blauwalgen specifieke, lichtgolven. Voorheen moest hiervoor laboratoriumonderzoek worden uitgevoerd, dat enkele dagen in beslag nam, maar de blauwalgenscanners laten meteen de actuele stand van zaken zien. Dankzij de blauwalgenscanners kan bij vragen onmiddellijk uitsluitsel worden gegeven. Bovendien kan worden voorkomen dat beheersmaatregelen (zoals negatieve zwemadviezen of zelfs zwemverboden) onnodig lang in stand worden gehouden.

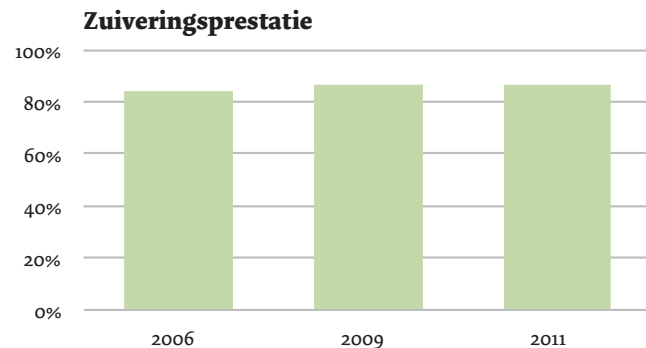
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Rob van der Meer T 058 - 2922130 M rvandermeer@weterskipfryslan.nl

1.4. Zuiver afvalwater: samenwerking loont

De vierde hoofdtaak van de waterschappen is de zorg voor de afvalwaterzuivering van huishoudens en bedrijven, waarna het water weer op oppervlaktewater kan worden geloosd. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het transport en de zuivering van het afvalwater en voor de verwerking van het zuiveringsslib. Gemeenten zorgen voor het inzamelen van regen- en afvalwater via de riolering. De riolering en afvalwaterzuivering worden samen de afvalwaterketen genoemd. De waterschappen beheren in totaal zo'n 350 rioolwaterzuiveringsinstallaties. In totaal wordt er op die installaties jaarlijks ongeveer 2 miljard m³ afvalwater gezuiverd.

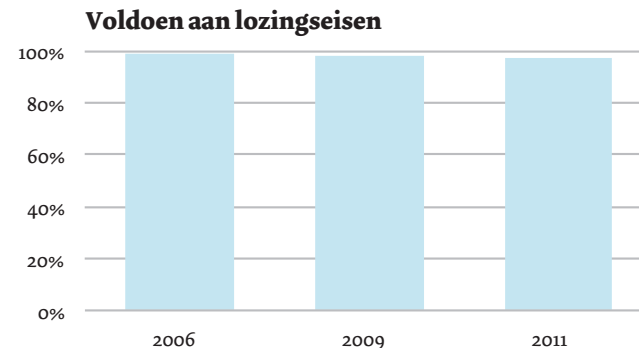
Samenwerking versterken

Een goede riolering en afvalwaterzuivering zijn van groot belang

Figuur 1.6 Zuiveringsprestaties (rendement verwijdering stikstof, fosfaat en CZV (Chemisch Zuurstofverbruik))

voor de waterkwaliteit en de volksgezondheid. De komende jaren moet er veel worden geïnvesteerd om aan de milieueisen te blijven voldoen. Door een goede afstemming van deze investeringen en door werkzaamheden samen uit te voeren, kunnen de waterschappen en gemeenten veel besparen. In 2011 zijn er in het Bestuursakkoord Water afspraken gemaakt over deze samenwerking en de doelen die we ermee willen bereiken. Zonder deze afspraken zullen de kosten van het beheer van de afvalwaterketen (riolering en zuivering) de komende jaren stijgen van circa € 2,4 miljard per jaar in 2010 naar circa € 3 miljard per jaar in 2020. Verdere samenwerking in de afvalwaterketen tussen gemeenten en waterschappen levert een potentiële kostenbesparing op die oploopt tot € 380 miljoen per jaar in 2020. Waterschappen en gemeenten verwachten kosten te besparen door het vergroten van de efficiëntie (de dingen goed doen), maar vooral door effectiever te investeren. Hierdoor kan de

Figuur 1.7 Nalevingspercentage (voldoen aan lozingseisen).

lastenstijging voor burgers en bedrijven worden beperkt. Eind 2011 liet zien, dat er dat jaar al flinke vooruitgang is geboekt en dat er in toenemende mate wordt samengewerkt bij beleidsontwikkeling, investeringsprogramma's en uitvoering van operationele taken. De ambitie is om samen met de gemeenten de prestaties te optimaliseren en tegelijkertijd de efficiency te verhogen.

In het kader van de samenwerking in de afvalwaterketen hebben gemeenten en waterschappen afspraken gemaakt over de hoeveelheid afvalwater dat wordt aangeboden en verwerkt: de zogeheten afnameverplichting. Deze afspraken zijn vastgelegd in de Gemeentelijk Rioleringsplannen (GRP's) en Afvalwaterakkoorden. Het voldoen aan de afnameverplichting is gestegen van 96% in 2007 naar bijna 98% in 2011. Waar waterschappen niet (kunnen) voldoen

aan de verplichtingen, is dat in het algemeen het gevolg van het uitbreiden van hun zuiveringsinstallaties of afvalwatertransport-systemen. Gemeenten onderzoeken of de hoeveelheid afvalwater die via het rioolstelsel wordt ingezameld, minder kan worden. Bijvoorbeeld door de afvoer van regenwater zoveel mogelijk los te koppelen van de riolering. De waterschappen hebben een gezamenlijke *best practice* ontwikkeld voor het afstemmen van de afnameverplichtingen met gemeenten.

Zuiveringsprestaties verbeteren

De ambitie van de waterschappen is om de stijgende lijn in de zuiveringsprestaties vast te houden en ook hier de kosten zoveel mogelijk te beperken door efficiency. Zo is de zuiveringsprestatie in de periode 2006-2011 gestegen van 84% naar 87%. Het verwijderen van

stikstof in de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) is in dezelfde periode verbeterd van 79% naar 84%. Ook het verwijderen van fosfaat is verbeterd: van 82% naar 85%. Hiermee voldoen de rwzi's ruimschoots aan de Europese afspraken van 75% verwijdering voor zowel stikstof als fosfaat. De relatief hoge zuiveringsprestaties houden verband met de vaak strengere eisen voor het lozen op de regionale wateren, bijvoorbeeld in de buurt van kwetsbare natuurgebieden. Dit geldt voor 20% van de zuiveringsinstallaties. Daarbij zijn de meeste rwzi's ontworpen om ook bij extreme omstandigheden, zoals strenge winters of veel regenval, aan de eisen te voldoen. Het vergaand zuiveren van afvalwater vergt naast extra investeringen, ook meer energie en chemicaliën. De operationele kosten nemen hierdoor toe. De waterschappen streven ernaar om de extra kosten zoveel mogelijk op te vangen met doelmatigheidswinsten. Zowel de samenwerking

met de gemeenten als de efficiencyverbeteringen uit de bedrijfsvergelijking zuiveringsbeheer leveren hier een bijdrage aan.

Met behulp van een meetprogramma gaan de waterschappen na of er na het zuiveren van het afvalwater niet teveel schadelijke stoffen in het oppervlaktewater terecht komen. De mate waarin de lozingen voldoen aan de eisen die in de vergunning zijn gesteld, drukken we uit met het nalevingspercentage. In 2011 was dat percentage bijna 98%, een lichte daling ten opzichte van 2009. Die daling is het gevolg van enkele incidentele overschrijdingen van de vergunningen, veelal tijdens een calamiteit. Enkele jaren geleden is naar aanleiding van de uitkomsten uit de bedrijfsvergelijking een opleidingstraject voor de waterschappen gestart om de overschrijdingen nog verder te beperken.

Biogas

1.5. Innovatie en duurzaamheid: werken aan de toekomst

Innovatie

Het waterbeheer van vandaag de dag vraagt om vernieuwing en kennisontwikkeling. Nieuwe concepten en technologieën zijn nodig om - tegen aanvaardbare kosten - invulling te kunnen blijven geven aan de watertaken veiligheid, voldoende en schoon water. Waterschappen willen de krachten bundelen om dit samen met andere overheden, kennisinstellingen en bedrijven te doen. In 2011 hebben de waterschappen daartoe een gezamenlijke Visie op innovatie opgesteld.

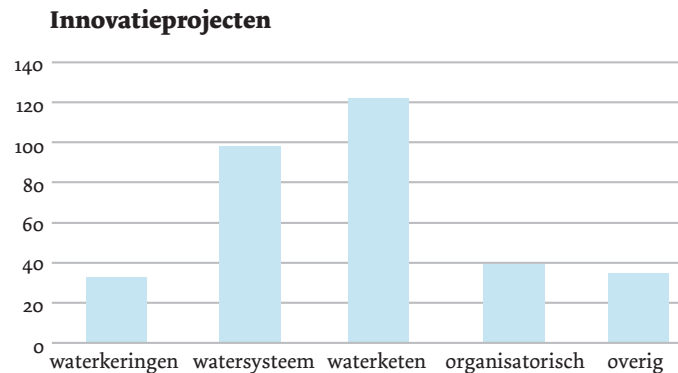
De initiatieven voor de Energie- en de Grondstoffenfabriek, om energie en grondstoffen te halen uit afvalwater, laten zien wat er in relatief korte tijd op innovatiegebied kan worden bereikt.

In 2011 is een Green Deal gesloten tussen de waterschappen en de Ministeries van EL&I en IenM om de komende jaren twaalf groot-schalige Energiefabrieken te realiseren en op drie tot vijf afvalwaterzuiveringen fosfaat terug te winnen. De komende jaren zullen deze innovaties verder in praktijk worden gebracht en zal er steeds meer energie en grondstoffen uit het afvalwater worden teruggewonnen. Zie voor meer informatie www.energiefabriek.com en www.grondstoffenfabriek.nl.

Een andere gezamenlijke innovatiebehoefte is de Green Deal Waterhouderij, die is gericht op een zelfvoorzienende waterbehoefte. De grondgebruikers vangen regenwater op en stellen dit vervolgens beschikbaar aan hun omgeving voor verschillende functies.

In drie pilotgebieden (Walcheren, Noord-Brabant en Overijssel) gaan waterschappen hiervoor samen met ondernemers, LTO en Staatsbosbeheer aan de slag.

Beide Green Deals laten zien dat innovatie in het waterbeheer gaat over andere, innovatieve vormen van beheer, waar nieuwe technologieën uit voort kunnen komen. Uit het perspectief van de Topsector Water zijn juist deze technologieën ook interessant vanwege hun exportpotentie. Onlangs werd de eerste *Nereda*-afvalwaterzuivering geopend. '*Nereda*' staat voor een nieuwe zuiveringstechnologie met minder chemicaliën- en energieverbruik, een significant kleiner bouwoppervlak en een sterke vermindering van kosten. Inmiddels wordt deze techniek bij Waterschap Veluwe toegepast op een afvalwaterzuiveringsinstallatie.

Figuur 1.8 Innovatieprojecten waterschappen (2011).

INNOVATIE VIVACE

“ **Wij ervaren dagelijks hoe groot de denkkraft in onze eigen regio is; dat kan alleen maar meer worden als we ook mondiaal deuren naar elkaar open zetten.** ”

Peter Schrijver, heemraad Waterschap Rijn en IJssel

Project	VIVACE
Initiatiefnemer(s)	Waterschap Rijn en IJssel, in samenwerking met Tauw bv, Wetterskip Fryslân en provincie Overijssel
Thema	Klimaat en energie

Waterkracht is in deze tijd een aantrekkelijke alternatieve en duurzame energiebron. De huidige systemen die in omloop zijn, brengen echter nadelen met zich mee. Zo hebben vissen er meestal zwaar onder te lijden en weegt de geringe energieopbrengst niet op tegen de investering. Maar het innovatief Amerikaans systeem VIVACE (Vortex Induced Vibration for Aquatic Clean Energy) rekent af met deze problemen. VIVACE is voorzien van afgeronde delen en is mede daardoor visvriendelijk. Bovendien is het systeem zo ontworpen dat substantiële energieproductie al begint bij lage stroomsnelheden (tot 1 m/s). Tauw bv haalde een proefopstelling naar Nederland voor enkele pilots, onder meer in het beheersgebied van mede-investeerder Waterschap Rijn en IJssel.

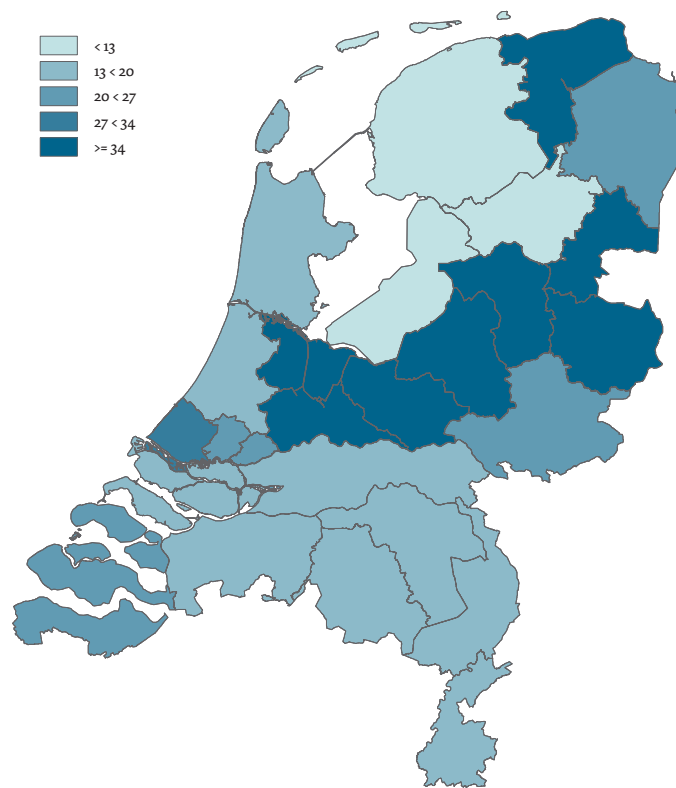
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Marcel Bleumer T 0314 - 369369 M m.bleumer@wrij.nl

Daarnaast zijn de waterschappen ook bezig met organisatorische innovatie, bijvoorbeeld via *shared services*, maar ook met het concept van Het Nieuwe Werken (tijd- en plaatsafhankelijk) dat bij steeds meer waterschappen wordt ingevoerd. Eind 2011 liepen er bij de waterschappen in totaal zo'n 325 innovatieprojecten (zie figuur 1.8).

Energie en duurzaamheid

Het totale energieverbruik van de waterschappen bedroeg in 2011 ruim 9.500 TJ, vergelijkbaar met het energieverbruik van 115.000 huishoudens in Nederland. Op het gebied van energie-efficiency is in het Klimaatakkoord van de waterschappen uit 2010 afgesproken dat de waterschappen streven naar een efficiencyverbetering van minimaal 30% in de periode 2005-2020, 2% per jaar. In de jaren 2009-2011 is binnen de afvalwaterzuiveringen een efficiency bereikt van 6% oftewel 2% per jaar.

Waterschappen produceren ook steeds meer duurzame energie. In 2011 bedroeg het percentage duurzame energie dat de waterschappen zelf opwekten 25% (zie figuur 1.9). De ambitie is dat de waterschappen in 2020 minimaal 40% van hun eigen energiebehoefte opwekken. Van de totale broeikasgasemissie in Nederland is 0,5% afkomstig van de activiteiten van de waterschappen. Bijna 45% van de CO₂-emissies wordt veroorzaakt door het energieverbruik van de afvalwaterzuivering en 12% door het waterbeheer. De overige CO₂-uitstoot (43%) is afkomstig van het gebruik van grondstoffen voor in het afvalwaterzuiveringsproces (19%), transport (21%) en huisvesting (3%). Ruim 87% van de door waterschappen ingekochte elektriciteit is duurzaam opgewekt (groene stroom).

Figuur 1.9 Percentage duurzame energie die waterschappen zelf opwekken (2011).

Duurzaam inkopen

De waterschappen hebben volgens de landelijke monitor Duurzaam inkopen in 2010 85% van de producten duurzaam ingekocht. Dit is fors boven de doelstelling van 50%, maar nog beneden de ambitie van 100% duurzaam inkopen in 2015.

2. DE ORGANISATIE VAN DE WATERSCHAPPEN

2.1. Zorg voor veilig wonen en werken te midden van water

Een laaggelegen land, dat een eeuwenlange strijd voert tegen het water. Dat is binnen en ook buiten onze landsgrenzen misschien wel het meest kenmerkende beeld van Nederland. We leven onder de zeespiegel, te midden van de delta van vier grote Europese rivieren. Tweederde deel van de Nederlanders woont in gebieden met een risico van overstromen. In dit deel van Nederland verdienen we 80% van ons nationaal inkomen.

En toch is Nederland de veiligste delta ter wereld. Dat komt omdat we al decennialang fors in de waterveiligheid hebben geïnvesteerd. Maar die bescherming tegen water is niet vanzelfsprekend. Het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt terwijl de bodem daalt en de verstedelijking neemt toe. Om Nederland blijvend te beschermen tegen overstromingen, zijn ook de komende jaren investeringen nodig.

Organisatie

De bescherming tegen water en de zorg voor schoon water zijn overheidstaken, die in de Grondwet zijn toegewezen aan de waterschappen. Daarmee zijn de waterschappen zelfstandige overheidsorganen, naast het Rijk, de provincies en de gemeenten. De geografische grenzen van de waterschappen worden bepaald door waterstaatkundige factoren, zoals de loop van rivieren. Elk waterschap heeft een gekozen bestuur dat wordt voorgezeten door de dijkgraaf of watergraaf, die door de Kroon is benoemd.

Het bestuur van een waterschap bestaat uit vertegenwoordigers van de groepen uit de samenleving, die belang hebben bij het werk van de waterschappen. Dat zijn in de eerste plaats de inwoners van ons land. Hun vertegenwoordigers worden rechtstreeks gekozen door alle stemgerechtigden in het gebied van een waterschap. Een derde deel van het waterschapsbestuur bestaat uit vertegenwoordigers van groepen die een bijzonder belang hebben bij het werk van de waterschappen: bedrijven, de agrarische sector en natuurterreinbeheerders. Hun vertegenwoordigers worden respectievelijk voorgedragen door de Kamers van Koophandel, de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en het Bosschap.

Financiën

Een waterschap bekostigt zijn taken grotendeels zelf door het heffen van waterschapsbelasting. Deze aparte afgezonderde financiering waarborgt dat het geld dat nodig is voor de voor Nederland essentiële taken – de bescherming tegen overstromingen en waterbeheer – niet wordt afgewogen tegen geld voor andere zaken. De waterschappen kennen twee hoofdbelastingen: de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing.

Dienstverlening

Elke Nederlander heeft belang bij het werk van de waterschappen, al realiseren veel mensen zich niet dat het werk door de waterschappen wordt verricht. Door onder meer vergunningen en belastingen hebben burgers en bedrijven rechtsreeks met de dienstverlening van het waterschap te maken.

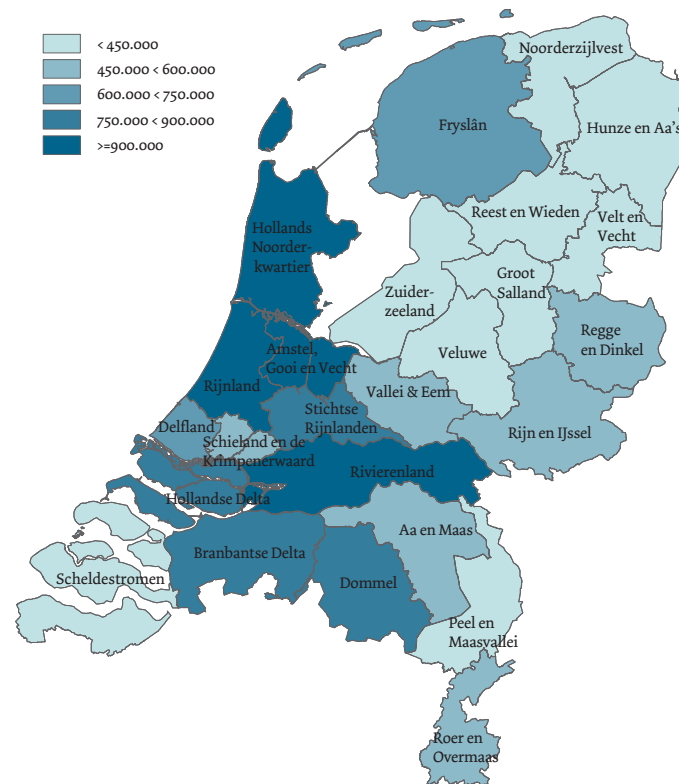

2.2. Kerncijfers van de waterschappen

Waterschappen in cijfers

- Nederland telt 25 waterschappen (in 1953 waren dat er nog 2.600)
- Bij de waterschappen werken circa 11.000 medewerkers
- Waterschappen beheren samen ongeveer 18.000 km waterkeringen en 225.000 km waterlopen
- Vijf waterschappen beheren samen ook nog eens 7.500 km wegen
- Waterschappen zuiveren per jaar ruim 2 miljard m³ afvalwater in 353 zuiveringsinstallaties
- Waterschappen investeren jaarlijks circa € 1 miljard in waterwerken
- Waterschappen legden in 2011 in totaal circa € 2,3 miljard aan belastingen op (dat is 1,6% van de totale belastingdruk in Nederland)

Waterschappen in kaart

Figuur 2.1 Waterschappen in Nederland met het aantal inwoners (2011).

2.3. Bestuursakkoord Water: doelmatigheid en samenwerking

In 2011 hebben de waterschappen het Bestuursakkoord Water (BAW) ondertekend met het Rijk, de provincies, gemeenten en drinkwaterbedrijven. Het BAW omvat afspraken over de taken, verantwoordelijkheden en doelmatigheid in het beheer van waterkeringen, watersystemen en de waterketen (drinkwater, riolering en afvalwaterzuivering). In het BAW is opgenomen dat de gezamenlijke overheden met het uitvoeren van de maatregelen uit het bestuursakkoord streven naar een doelmatigheidswinst, die geleidelijk oploopt tot jaarlijks € 750 miljoen euro in 2020. De waterschappen zullen een aanzienlijk deel van deze doelmatigheidswinst moeten realiseren. Het vergroten van de doelmatigheid is echter niet het enige doel van het BAW. Het gaat ook om slagvaardigheid, transparantie, minder bestuurlijke drukte en minder kwetsbaarheid.

Doelmatigheid

Voor de waterschappen is het BAW aanleiding geweest om extra doelmatigheidsinitiatieven te ontplooiën. De helft van de waterschappen heeft de extra doelmatigheidsinitiatieven beschreven in een apart plan van aanpak. Bij de overige waterschappen zijn de initiatieven ondergebracht in begrotingen en andere plannen of vindt afzonderlijke besluitvorming plaats op basis van specifieke voorstellen. De meeste plannen werden eind 2011 al uitgevoerd.

In 2011 hebben de waterschappen diverse projecten in het kader van de doelmatigheidswinst en verbetering uitgevoerd. Hierbij wordt in bijna 75% van de gevallen onderling samengewerkt of met andere

organisaties. De doelmatigheidswinst wordt landelijk gemonitord, waarbij ook wordt gekeken in hoeverre de afgesproken matiging van de lastenontwikkeling wordt gerealiseerd. Ook wordt onderzocht in hoeverre de prestaties van de verschillende waterbeheerders op peil blijven. Eind 2013 zal de eerste landelijke rapportage door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu aan de Tweede Kamer worden gepresenteerd.

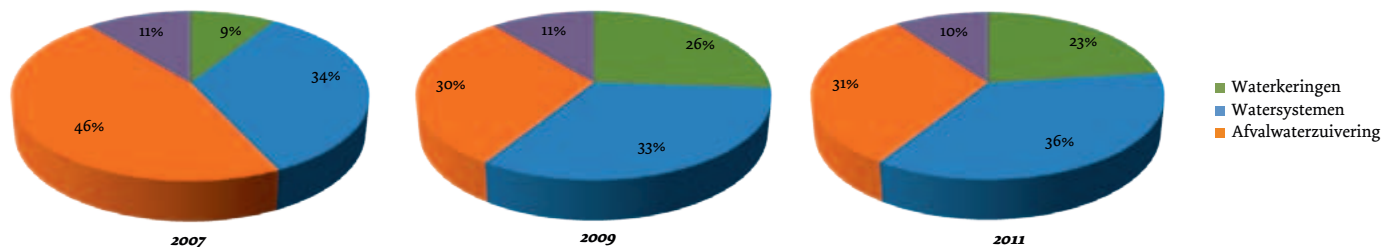
Samenwerking

Naar aanleiding van de afspraken in het BAW hebben de waterschappen in 2011 de onderlinge samenwerking en die met andere partijen geïntensiveerd. Terreinen waar volop met gemeenten wordt samengewerkt zijn de afvalwaterketen en de belastingheffing. In de samenwerking in de afvalwaterketen is er in 2011 al forse vooruitgang geboekt. Door het hele land wordt regionaal met veel energie gewerkt aan het uitvoeren van de afspraken. Ook zijn in de meeste regio's de doelen en ambities voor 2020 geformuleerd en zijn maatregelenprogramma's opgesteld, om die te realiseren. In iets meer dan de helft van de regio's zijn de plannen al bestuurlijk vastgesteld; in de andere regio's gebeurt dat in 2012. Op dit moment wordt er vooral samengewerkt bij het uitvoeren van taken. De verwachting is dat er de komende periode vaker wordt samengewerkt aan beleidsvoorbereiding, investeringen en het heroverwegen van bestaande investeringen op basis van kosteneffectiviteit.

Begin 2012 hadden 24 waterschappen hun belastingtaken ondergebracht in regionale belastingkantoren (samenwerkingsverbanden van waterschappen onderling of met gemeenten). Als gevolg van deze samenwerking namen de uitvoeringskosten af en verminderde

de kwetsbaarheid. Ook verbeterde hierdoor de dienstverlening aan burgers en bedrijven.

Ook met Rijkswaterstaat wordt samengewerkt om de krachten op een groot aantal terreinen te bundelen. De belangrijkste speerpunten zijn de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma, inkoop en aanbesteding, crisisbeheersing, vergunningverlening en handhaving. Daarnaast werken de waterschappen ook onderling steeds meer samen op het gebied van inkoop en aanbesteding, HRM-zaken en ICT. Voor de inkoop is sinds 2007 het aanbestedingsbeleid geharmoniseerd, zijn uniforme inkoopvoorwaarden ontwikkeld en geïmplementeerd, en zijn er regionale aanbestedingskalenders gekomen. Naast de uitwisseling van kennis- en ervaring, wordt ook zo veel mogelijk gezamenlijk ingekocht.

Figuur 2.2 Aandeel investeringsomvang per taakveld.

2.4. Inzicht in financiën

Investeren in de toekomst

Het werk aan de watersystemen en de bescherming tegen water in een delta is nooit af. Zeespiegelstijging, neerslagextremen en bodemdaling in combinatie met strengere milieueisen en verstedelijking noodzaken elk jaar tot omvangrijke investeringen. In 2011 hebben de waterschappen bijna € 1 miljard geïnvesteerd in de waterkeringen, watersystemen en rioolwaterzuiveringsinstallaties. De investeringen zijn daarmee op vrijwel hetzelfde niveau gebleven als in 2007 en 2009.

De verdeling van de totale investeringen naar taken in 2007, 2009 en 2011 is als volgt:

De verschuiving van investeringen van het zuiveringsbeheer naar het beheer van de waterkeringen heeft onder andere te maken met de bijdrage van de waterschappen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Tot 2011 was het Rijk verantwoordelijk voor de financiering van dit programma. In het kader van het Bestuursakkoord Water is echter afgesproken dat de waterschappen vanaf 2011 jaarlijks € 81 miljoen voor eigen rekening nemen. Dit bedrag wordt geleidelijk verhoogd tot € 181 miljoen vanaf 2015.

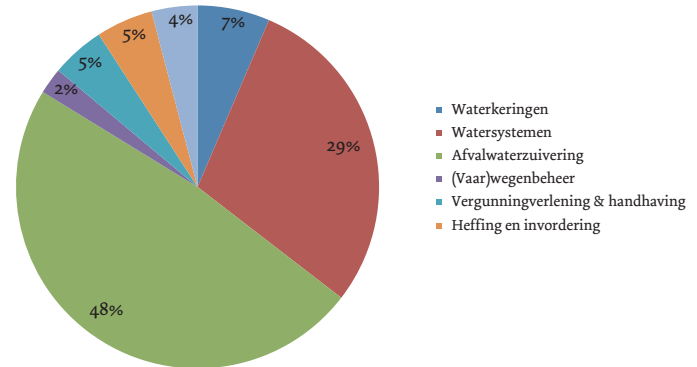
Inzicht in de kosten

De jaarlijkse rente en afschrijvingen van investeringen maken deel uit van de totale exploitatiekosten van de waterschappen. Deze totale kosten bedroegen in 2011 ruim € 2,3 miljard, een stijging van 4% ten opzichte van 2009. Figuur 2.3 laat zien hoe de kosten zijn verdeeld over de verschillende taken. Waterschappen maken het grootste deel van hun kosten voor het zuiveren van afvalwater (48%) en watersysteembeheer (29%).

Lastenontwikkeling rond het inflatiecijfer

De waterschappen bekostigen de uitvoering van hun taken in hoge mate zelf door het heffen van waterschapsbelastingen. De waterschapsbelastingen bestaan uit twee hoofdcomponenten: de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing. Daarnaast zijn er de wegenheffing en de verontreinigingsheffing, die een relatief beperkte opbrengst genereren. Met de watersysteemheffing worden de kosten van waterkeringen (voor 'droge voeten') en schoon en voldoende oppervlaktewater gedekt.

Kosten naar beleidsvelden

Figuur 2.3 Aandeel exploitatiekosten per beleidsveld (2011).

Burgers, bedrijven en organisaties die belang hebben bij deze taken, betalen hiervoor belasting. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende groepen: ingezetenen (alle gezinshuishoudens), eigenaren van gebouwen (gezinnen met een eigen huis en eigenaren van bedrijfspanden), grondeigenaren (voornamelijk agrariërs) en eigenaren van natuurterreinen. Met de zuiveringsheffing bekostigen de waterschappen de zuivering van afvalwater. Burgers en bedrijven betalen naar de omvang en mate van vervuiling van het afvalwater dat zij op de riolering lozen.

Tabel 2.1 Gemiddelde belastingdruk in € per huishouden/bedrijf.

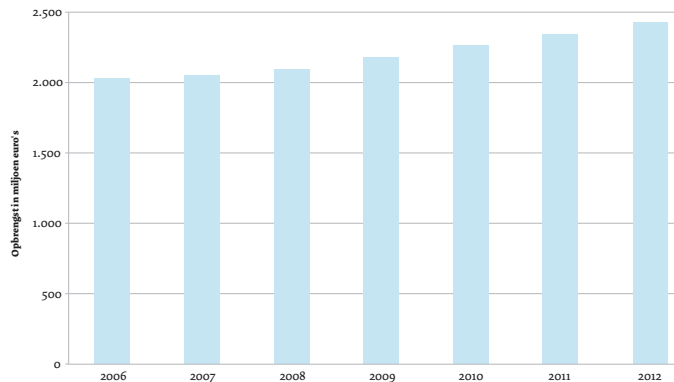
Gemiddelde belastingdruk	2009	2010	2011	2012	Ontwikkeling 2011-2012
Meerpersoonshuishouden in een huurwoning	214	217	221	226	+2,2%
Meerpersoonshuishouden in een koopwoning	277	281	284	290	+2,3%
Agrarisch bedrijf	1.611	1.726	1.763	1.794	+1,8%
Natuurterrein	3.005	3.034	3.244	3.371	+3,9%
Groothandel	1.284	1.295	1.279	1.305	+2,0%

De hoogte van de belastingen die de waterschappen opleggen, verschilt per gebied. Dit komt onder andere door de aard van het gebied en verschillen in taken. In tabel 2.1 zijn de gemiddelde, totale waterschapsbelastingen voor vijf groepen weergegeven, dus inclusief de belastingen die vijf waterschappen in rekening brengen voor het wegenbeheer. We zien dat de stijging in de meeste gevallen rond het inflatieniveau van 2% ligt. Alleen voor de natuurterreinen ligt de stijging daar duidelijk boven. De conclusie is dat de lastenontwikkeling voor 2011 en 2012 binnen de bandbreedte blijft, die is afgesproken in het Bestuursakkoord Water.

Totale belastingopbrengsten

De lastendruk is het totaal van alle waterschapsbelastingen waar huishoudens en bedrijven mee te maken hebben. De hoogte van de tarieven komt tot stand door de belastingopbrengst te delen door het aantal eenheden dat die belastingopbrengst moet opbrengen. Het gaat om de volgende eenheden: aantal huishoudens, WOZ-waarden, aantal hectaren niet-bebouwde grond, aantal hectaren natuurterrein en aantal vervuilingseenheden. Omdat voor de meeste belastingen

Totale belastingopbrengsten

Figuur 2.4 Totale belastingopbrengsten waterschappen.

het aantal eenheden toeneemt, stijgen de tarieven en dus de lastendruk gemiddeld genomen met een lager percentage dan de belastingopbrengst. De afgelopen jaren was de stijging van de lastendruk steeds circa 1% lager dan van de belastingopbrengsten.

De belastingopbrengsten van de waterschappen bedroegen in 2012 in totaal circa € 2,4 miljard. De belastingopbrengsten van de waterschappen zijn in de periode 2006-2012 in totaal met 19,6% gestegen. Dat is fors minder dan de ontwikkeling bij gemeenten en provincies in diezelfde periode, die respectievelijk 27,1% en 30,8% bedroegen.

Meer informatie over de lastenontwikkeling en de belastingopbrengst kunt u vinden in de brochure Belastingen van de waterschappen, die jaarlijks door de Unie van Waterschappen in februari wordt uitgebracht.

Kwijtschelding neemt toe

De economische situatie heeft ook zijn weerslag op de belastingopbrengsten van waterschappen. Huishoudens doen vaker een beroep op de mogelijkheid tot kwijtschelding van waterschapsbelastingen. Ook gaan er meer bedrijven failliet, waardoor de oninbare belastingopbrengsten toenemen. De bedragen voor kwijtschelding en oninbare aanslagen worden uitgedrukt als percentage van de opgelegde belastingopbrengsten. Dit percentage is in 2011 gestegen tot 3,5%.

Tabel 2.2 Kwijtschelding en oninbare bedragen als percentage van de belastingopbrengst.

	2009	2011
Kwijtschelding en oninbaar	3,1%	3,5%

Reserves zijn gering en worden verder afgebouwd

Net als iedere andere organisatie hebben de waterschappen een bepaalde buffer nodig, om onverwachte financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Als deze buffer in de vorm van eigen vermogen (reserves) er niet of onvoldoende is, dan leiden tegenvallers tot een situatie, waarin de schulden van een waterschap groter worden dan de bezittingen. In dat geval zijn er gedurende enkele jaren verhoogde belastingtarieven nodig om de schulden en de waarde van bezittingen weer in evenwicht te brengen. De onderstaande tabel geeft aan op welke wijze de waterschappen in de periode 2007-2011 hun activa (het gehele vermogen) hebben gefinancierd.

Tabel 2.3 Omvang eigen vermogen en vreemd vermogen.

Bedragen x € 1 miljoen	2007	2009	2011
Eigen vermogen	1.069	929	869
Vreemd vermogen	5.864	6.520	7.235

Tabel 2.3 geeft aan dat waterschappen een relatief gering deel van hun activa met eigen middelen hebben gefinancierd en dus een groot beroep op de geld- en kapitaalmarkt doen. In 2010 was het aandeel van het eigen vermogen bij de waterschappen 12%, terwijl dat bij provincies 77% en bij gemeenten 37% was. De tabel laat ook zien dat de omvang van het eigen vermogen (reserves) jaarlijks afneemt. Naar verwachting zal deze daling zich ook in de komende jaren voortzetten, omdat de waterschappen blijven inspelen op de politieke en maatschappelijke wens om zo min mogelijk reserves aan te houden.

Perceptiekosten dalen

Het opleggen en innen van de waterschapsbelastingen levert niet alleen geld op, maar brengt ook kosten met zich mee, de zogenoemde perceptiekosten. Deze vloeien ondermeer voort uit het inwinnen van gegevens, om de hoogte van de belastingaanslagen te kunnen bepalen en het versturen van aanslagbiljetten. De perceptiekosten worden uitgedrukt als een percentage van de totale begrote belastingopbrengst.

Tabel 2.4 Perceptiekosten ten opzichte van de begrote belastingopbrengst.

	2007	2009	2011
Perceptiekosten	5,7%	5,3%	5,0%

De gemiddelde perceptiekosten bedroegen in 2011 5,0%, terwijl de kosten in 2009 nog 5,3% waren. In de periode 2007-2011 zijn de perceptiekosten in totaal met circa 12% teruggebracht. Hiermee is het doel dat de waterschappen zich enkele jaren geleden hebben gesteld, om de perceptiekosten te verlagen naar 5% of minder bereikt. De samenwerkingsverbanden die de waterschappen onderling en met gemeenten zijn aangegaan, hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan deze daling.

*Omvangrijke investeringen
gaan gepaard met beperkte
lastenstijging.*

2.5. Dienstverlening in cijfers

Burgers en bedrijven hebben er belang bij dat de waterschappen goed functioneren. Omgekeerd is het voor waterschappen van groot belang om een goed inzicht te hebben in de mening en wensen van de belanghebbenden. Daarmee kunnen ze de dienstverlening waar nodig verbeteren.

Service normen

De waterschappen hebben in 2011 een gezamenlijke Visie op Dienstverlening ontwikkeld. Hierin schetsen zij het beeld hoe de waterschappen in 2015 hun dienstverlening ziet. Dit is één van de eerste resultaten is de ontwikkeling van een set gezamenlijke servicenormen, waarmee de dienstverlening wordt geoptimaliseerd. De vraag van burgers, bedrijven en instellingen staat centraal. De waterschappen willen dat burgers en bedrijven op eenvoudige wijze hun zaken kunnen regelen. Hiervoor hebben alle waterschappen hun regelgeving toegankelijk gemaakt via internet en wordt hard aan de weg getimmerd om alle bekendmakingen en vergunningen digitaal beschikbaar te stellen.

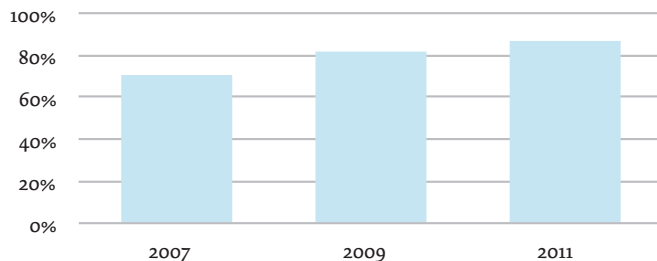
Vergunningverlening

In 2008 is het vernieuwen van de milieuregelgeving ingezet. Het uitgangspunt hierbij is om de regeldruk te verminderen en de administratieve en bestuurlijke lasten te beperken. Er zijn algemene regels (besluiten) opgesteld, waarin regelgeving is geordend per doelgroep en niet meer per onderdeel. Een bedrijf of burger die een

activiteit wil uitvoeren dat onder de algemene regels valt, hoeft alleen nog een melding in te dienen en geen vergunning meer aan te vragen. Daarnaast zijn wetten samengevoegd in de Waterwet (2009) en in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (2010). Door het samenvoegen van wetten hebben bedrijven en burgers te maken met één Watervergunning of één Omgevingsvergunning. Dit laatste levert naar verwachting een flinke tijdwinst en besparing op voor burgers en bedrijven.

Voor handelingen in het watersysteem die niet onder algemene regels vallen, is een Watervergunning nodig. Hierbij gaat het om het lozen van afvalwater op oppervlaktewater, het onttrekken van grondwater of het bouwen van een steiger. In de Watervergunning worden voorschriften gesteld ter bescherming van het watersysteem. Het totale aantal verleende Watervergunningen bedroeg in 2011 ongeveer 14.000. Het aantal ontvangen meldingen was ruim 13.000. In 87% van die gevallen zijn de meldingen en vergunningaanvragen binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Dit is een verbetering ten opzichte van 2009, toen 82% van de vergunningaanvragen tijdig werden afgedaan.

Tijdige afhandeling vergunningen

Figuur 2.5 Deel vergunningaanvragen dat binnen de termijn wordt afgehandeld.

Klanttevredenheid

Vrijwel elk waterschap houdt periodiek een onderzoek, waarin de verschillende belanghebbenden in het gebied wordt gevraagd in hoeverre zij tevreden zijn over de dienstverlening en de uitoefening van de taken door het waterschap. Op dit moment worden de onderzoeken nog apart uitgevoerd en op verschillende momenten, waardoor de resultaten nog niet goed vergelijkbaar zijn. In 2013 wordt daarom onderzocht of er een gezamenlijk klanttevredenheids-onderzoek voor de waterschappen kan worden uitgevoerd. In 2011 is onder andere een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd voor de activiteit Vergunningverlening en Handhaving van de waterschappen. Hieruit blijkt een goede waardering met een gemiddelde score van 7,6.

Afhandelen van bezwaren belastingheffing

Belanghebbenden die het niet eens zijn met hun belastingaanslag, kunnen bezwaar maken. De wettelijke afhandelingstermijn van dit bezwaar bedroeg in 2009 dertien weken. Per 1 januari 2010 is de wettelijke termijn teruggebracht naar zes weken. In 2011 ontvingen de waterschappen gemiddeld ruim 7.500 bezwaarschriften op belastingaanslagen. Ondanks de verkorting van de afhandelingstermijn naar zes weken is het percentage van afgedane belastingbezwaarschriften binnen de termijn gestegen van 90% in 2009 naar 92% in 2011. De waterschappen die in 2011 relatief minder goed scoorden, hebben aangegeven dat dit met name het gevolg is van de overgang naar een nieuwe organisatie voor de belastingheffing.

*Dienstverlening op
een hoger niveau.*

MEER WETEN?

Wilt u meer informatie?

Zie de website van de Unie van Waterschappen: www.uvw.nl. Daar vindt u ook de publicatie *Waterschapsspiegel 2012, Waterschappen onderling vergeleken*. In deze rapportage worden de onderwerpen uit deze brochure uitgebreider belicht en is voor verschillende onderwerpen ook een vergelijking van de prestaties per waterschap opgenomen.

Colofon en verantwoording

Voor deze publicatie is gebruikgemaakt van de gegevens uit *Waterschapsspiegel 2012, Waterschappen onderling vergeleken*.

Dit is een uitgave van:

Unie van Waterschappen
Koningskade 40
2596 AA Den Haag

Postbus 93218
2509 AE Den Haag

Telefoon: (070) 351 97 51
Fax: (070) 354 46 42

E-mail: info@uvw.nl
Internet: www.uvw.nl

Tekst: Unie van Waterschappen, Den Haag
Eindredactie: Werk in Communicatie, Amersfoort
Opmaak en druk: Opmeer Drukkerij bv, Den Haag
Oplage: 2.000
Uitgave: november 2012

UNIE VAN WATERSCHAPPEN